

Buletin Informativ

An 6, nr.3-4/ 2009

www.algezio.ro

Mesajul președintelui

Motive obiective și subiective au făcut ca numerele 3 și 4 ale buletinului nostru să apară împreună. Ne cerem scuze pentru acest lucru.

După congresul EFIC de la Lisabona (despre care găsiți informații în buletin) am avut o participare la Cursul de Vară al Asociației Europene de Farmacologie clinică și Terapeutică ținut la Alexandropolis – Grecia între 19-22 septembrie anul curent. Cu acest prilej am avut două expuneri, una dintre ele intitulată: “Utilizarea opioidelor în Europa de Sud – Est: implementarea noii legi de utilizare a opioidelor în România”. Expunerea a stârnit interes și comentarii din partea participanților din țările vizate.

În cursul lunii octombrie, la Iași s-a marcat “Săptămâna europeană de lupta împotriva durerii” (vezi informare în buletin).

La sfârșitul lunii octombrie a avut loc la Sibiel (județul Sibiu) o întrunire a peste 30 de reprezentanți massmedia (sponsorizată de firma Mundipharma). Acestora le-a fost prezentată situația delicată (dacă nu chiar jenantă) în care se află terapia durerii în România. A fost menționată cu acest prilej inițiativa AAR intitulată “Coaliția împotriva durerii”, jurnaliștii prezenți fiind mobilizați pentru a atrage cât mai mulți parteneri în această campanie care urmărește îmbunătățirea managementului durerii pentru afecțiunile oncologice și nononcologice. S-au discutat de asemenea și dificultățile apărute în implementarea legii 339/1995.

Sub genericul “Progrese în terapia durerii” am prezentat tot în luna octombrie expuneri la congresul de Reumatologie de la Brașov, la

simpozionul medicilor de familie de la Brăila și la manifestările Ropharma de la București, peste tot informând și despre existența și activitatea Asociației noastre.

Despre alte inițiative și activități ale AAR aflați din materialele colaboratorilor noștri prezentate în paginile buletinului.

Un gând bun și felicitări colegilor universitari clujeni care au introdus cursuri de terapia durerii în programele postuniversitare.

Apropierea lunii Decembrie cu tot cortegiul de sărbători mă determină să transmit colegilor noștri urări de sănătate, putere de muncă și capacitatea de a rezista la încercările anului 2010.

La mulți ani buni!

Prof. Dr. Ostin C. Mungiu

Postere ale membrilor AAR la Lisabona

CONFERINȚĂ INTERNAȚIONALĂ

În perioada 6-7 noiembrie 2009 a avut loc la Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău Conferință Internațională ocazionată de Aniversarea a 46 de ani de la înființarea Facultății de Științe ale Mișcării, Sportului și Sănătății din cadrul Universității din Bacău.

Au luat parte reprezentanți ai Ministerului Educației, Cercetării și Inovării (Secretar de Stat Doina Melinte, director General Prof. dr. Lador Ioan) și ai conducerilor facultăților de profil din țară, reprezentanți ai autorităților locale, cadre didactice universitare.

Din partea Asociației de Algeziologie din România a fost prezent prim-vicepreședintele AAR, prof. dr. Corneliu Neamțu. La ceremonia de deschidere a manifestărilor a fost citit de asemenea Mesajul președintelui AAR, prof. dr. O.C. Mungiu. Menționăm cu acest prilej că și Asociația noastră are un mic jubileu legat de acest eveniment, împlinindu-se 10 ani de când, la

inițiativa prof. dr. O.C. Mungiu și conf. dr. Gabriela Raveica au început primele cursuri de Algeziologie pentru specializarea Kinetoterapie în cadrul susmenționatei facultăți, cursuri susținute de prof. dr. O.C. Mungiu, prof. dr. C. Neamțu și prof. dr. M. Pavelescu de la Universitatea "Gr.T. Popa" Iași. Ele au cuprins de-a lungul anilor noțiuni de neuro-structuri și neuro-fiziologia durerii, Farmacologia și Farmacocinetica analgezicelor precum și managementul farmacologic și non-farmacologic al durerii cronice, cunoștințe de bază extrem de utile în practica profesională. Cu acest prilej festiv, reprezentantul AAR prof. dr. C. Neamțu a fost distins cu Diploma de Excelență și placheta jubiliară a Universității "Vasile Alecsandri" din Bacău Conferința a continuat cu susținerea a 81 de lucrări prezentate de cadre didactice și cercetători din țara și străinătate

prof. dr. Corneliu Neamțu
prim-vicepreședinte AAR

Participanți români la Congresul de durere Lisabona

Mesaj din partea Trezorerului Asociației

Trezorerul Asociației reamintește tuturor membrilor și filialelor că, pentru a vă putea bucura de toate drepturile ce decurg din statutul de membru, trebuie să vă achitați cotizația.

Cotizația este de 20 RON și se poate achita la Banca Română pentru Dezvoltare în contul Asociației de Algeziologie din România cod IBAN **RO44BRDE240SV27110582400**, Filiala Banca Română pentru Dezvoltare Iași, Str. Anastasie Panu cu mențiunea „taxa de membru”.

CONGRESUL DE DURERE LISABONA

Între 9-12 septembrie a.c. a avut loc la Lisabona, cel de al VI-lea congres al Federației Europene a Filialelor I.A.S.P. (International Association for the Study of Pain). Această prestigioasă reuniune a specialiștilor în studiul și terapia durerii, s-a bucurat de o participare semnificativă. În cuvântul de deschidere profesorul italian Giustino Varrassi, președintele federației a anunțat înscrierea a patru mii de participanți. Timpul frumos a determinat însă ca numeroși delegați să se risipească spre atracțiile turistice ale capitalei Portugaliei și a împrejurimilor acesteia. Au rămas totuși destul de mulți participanți prezenți la sesiunile plinare și seminarii sau în jurul sutor de postere.

Dintre temele principale abordate aș sublinia câteva:

- relația dintre nutriție și durere a fost examinată de specialistul belgian B. Morlion care ne-a informat că dieta umană în funcție de compoziția ei poate genera durere sau o poate alina. De exemplu lipsa din alimentație a vitaminelor B₁₂ și D poate determina dureri datorită suferinței nervilor; Excesul de alimente conduce adesea la obezitate, situație în care apar frecvent dureri de spate, de șold, de picioare și chiar dureri cervicale. Pe de altă parte, în ultimele decenii, s-au conceput strategii alimentare care să determine reducerea inflamației și a stresului oxidativ, factori generatori de durere. Printre produsele utilizate sub formă de băuturi sau aditivi

alimentari se numără șofranul indian, bromelina din fructul de ananas și ceaiul verde. La acestea se adaugă acțiunea benefică antiinflamatorie a unor acizi grași nesaturați (de exemplu omega-3) care se găsesc în special în pește sau în untura de pește. Se consideră că o alimentație care conține acizi grași nesaturați ar micșora probabilitatea apariției infarctelor de miocard și ar avea un rol de adjuvant în alinarea durerii din artrita reumatoidă, sindromul colonului iritabil și dismenoree;

- se știe că durerea cronică este însoțită adesea de depresie care adâncește suferința bolnavului micșorând eficacitatea analgezicelor clasice. Din această cauză se utilizează și un tratament antidepressiv fie cu antidepressive triciclice (amitriptilină, nortriptilină, desipramină) sau cu derivați mai noi (venlafaxină, duloxetină, milancipran). Toate aceste molecule sunt eficiente în grade variabile în tratamentul durerilor neuropatice. J. A. Mico, de la universitatea Cadiz, Spania a trecut în revistă mecanismele prin care substanțele menționate mai sus își exercită acțiunea antialgică, sesizând care ar fi etapele pentru care trebuie dezvoltate noi clase de antidepressive mai eficiente decât cele existente;

- o atenție deosebită a fost acordată fibromialgiei, un sindrom controversat datorită dificultăților de diagnostic și tratament. Un colectiv din Zurich, Elveția, a analizat toate articolele pe această

temă încercând să traseze cele mai bine fundamentate și eficiente mijloace terapeutice. Astfel, au fost evaluați inhibitorii de recaptare serotoninergici și noradrenergici, lidocaina injectabilă, toxina botulinică precum și metodele nonfarmacologice (acupunctura, exercițiile aerobice, balneoterapia, hipnoterapia și altele). O concluzie care s-a desprins este că, într-o condiție patologică multifactorială cum este fibromialgia, monoterapia farmacologică nu este suficientă.

- un capitol delicat a fost cel în care a fost analizată durerea fizică și psihică ca urmare a unor experiențe traumatice apărute la victimele violenței și torturii. Se constată la această categorie de pacienți prezența frecventă a cefaleei, durerilor gastrointestinale, musculare și ale porțiunii inferioare a coloanei vertebrale. La acestea se adaugă tulburările psihice din care nu lipsește depresia sau disperarea (H.C.Traue, Ulm, Germania);

- numeroase lucrări în plen sau comunicări au fost dedicate diagnosticului, clasificării și terapiei durerii neuropate. Deoarece sindroamele durerii neuropate sunt foarte heterogene a apărut necesitatea unei clasificări mai complexe fiindcă nu există un singur test care să permită diagnosticul. În mod obișnuit se folosesc chestionare, dar în anume cazuri acestea nu sunt suficiente fiind necesare determinări cantitative ale sensibilității termice și mecanice și chiar biopsii cutanate. Referitor la progresele terapeutice în domeniu, ele sunt destul de modeste rezumându-se mai ales la studii pe animal și mult mai puțin la studii clinice cu rezultate pozitive;

- un seminar special moderat de profesorul

Serdar Erdine, fost președinte EFIC, s-a ocupat de terapia cu tehnici neuromodulatorii în durerea cronică atrăgând atenția asupra utilizării greșite sau abuzive a tehnicilor intervenționale în managementul durerii.

Dintre noutățile prezentate de către firmele farmaceutice ar fi de remarcat rezultatele pozitive obținute în prevenirea constipației dată de opiacee cu un produs cu eliberare prelungită, în administrare orală, în care se asociază oxycodonul cu naloxon. Avantajul utilizării unui astfel de produs este obținerea unei analgezii prelungite cu evitarea unuia dintre cele mai neplăcute efecte adverse: constipația rebelă, fapt care contribuie semnificativ la îmbunătățirea calității vieții pacienților cu dureri.

Un nou derivat cu acțiune analgezică centrală – tapentadolul a fost lansat cu o documentare extrem de serioasă din care reiese eficacitatea sa în afecțiunile reumatice, durerea lombară joasă, și durerile din neuropatia diabetică. Această nouă moleculă acționează printr-un mecanism dual, opioid și noradrenergic. Preparatul este condiționat ca o formă cu eliberare prelungită.

A fost prezent la manifestare și un grup de medici români din toate zonele țării (în special oncologi) unii dintre aceștia prezentând comunicări sub formă de postere.

S-a hotărât ca viitorul congres E.F.I.C. să aibă loc la Hamburg în 2012.

Prof dr Ostin C. Mungiu

TRATAMENTUL OPIOID: APARIȚIE EDITORIALĂ

Majoritatea medicilor, în special cei care au absolvit facultatea înainte de 2005 când a fost promulgată legea care reglementează folosirea opioizilor în tratamentul durerii cronice, nu știu să prescrie tratamente cu preparate din familia morfinei. Cu toate că această clasă de medicamente reprezintă de „standardul de aur” în terapia afecțiunilor dureroase, medicii români plătesc încă acest veritabil tribut al necunoașterii datorat restricțiilor regimului coercitiv comunist.

Orice preparat care putea fi folosit la o provocarea unui avort era, pentru statul ceaușist, o amenințare potențială. Orice posesor al unui asemenea medicament era extrem de bine verificat iar de prescris, doar un număr limitat de oncologi o puteau face, nici ei însă, fără de apăsarea stresantă a unor iritante supravegheri. Ca atare, sub masca protejării populației împotriva dependențelor, generații întregi au fost condamnate la suferința îndurării unor dureri atroce. Printr-o formă de apărare colectivă, pentru a nu mai fi confunțați cu organele legii comuniste, pentru care cadrele medicale erau nimic altceva decât niște infractori nedeazăluiți încă, subiectul prescrierii opioidelor a fost ignorat pur și simplu. Legea 339 din 2005 care a deschis porțile acestui tip de tratamente a prins lumea terapeuților într-o stare apropiată de ignoranță.

Pe acest teren al virginității cunoașterii apariția volumului „**Terapia opioidă în durerea oncologică și nononcologică**” în Editura „Gr. T. Popa” a Universității de Medicină și Farmacie Iași, sub redacția Ostin C. Mungiu, Victor Cojocaru este mai mult decât salutară. Editarea este rodul încheierii unui grant al Asociației Internaționale pentru Studiul Durerii iar cei doi editori, ca și majoritatea membrilor colectivului de redacție sunt membri activi ai Asociației de Algeziologie din România. Lista acestora reunește nume importante ale

învățămintului universitar medical (farmacologi, fiziologi, fiziopatologi, oncologi, chirurghi, psihiatri) dar și reprezentanți ai Agenției Naționale a Medicamentului sau ai Ministerului Sănătății.

Efortul apariției unui astfel de prime cărți în domeniu face ca volumul să întrunească atât caracterele necesare unui ghid cât și elemente de integrare complexă în peisajul terapiei destinatei luptei împotriva durerii. Cele mai prețuite elemente de informație pentru cititor vor fi, fără îndoială, tabelele conținând regulile de administrare, medicamentele, dozele echivalente pentru rotația preparatelor opioide, schemele terapeutice, într-un cuvânt, elementele care urmează să fie aplicate în practica terapeutică și a căror cunoaștere este indispensabilă unui act medical corect. Așa cum subliniază și autorii, folosirea rațională a opioidelor pentru tratamentul durerii cronice nu provoacă euforie, nu dă decât, excepțional, adicție și, atunci când o face, tratamentul acesteia este ușor de efectuat, având rezultate complete și sigure dacă normele și regulile de prescriere au fost respectate de la început.

Tot de un real folos imediat sunt și amănunțele legate de noile aspecte ale relației medic-pacient în condițiile terapiei opioide. Apariția unor tipuri noi de solicitări prin care unele persoane urmăresc procurarea opioidelor prin intermediul sistemului medical în scopuri euforizante poate pune în reală dificultate pe terapeuți. Ca atare, volumul posedă capitole bine documentate despre noile ipostaze ce pot apărea, cât și despre strategiile cele mai bune pe care medicul trebuie să le adopte pentru a contracara și dejuca aceste atentate la integritatea și demnitatea sa profesională.

Inedit pentru lectura medicului rămân este capitolul redactat de Dr Liliane Tarau care conduce o clinică de terapie durerii în Germania. Domnia sa semnalează probleme limită a tratamentului durerii prin folosirea derivaților opiacei și însoțește materialul

prezentat de situații reale pe care le-a întâlnit în practica sa.

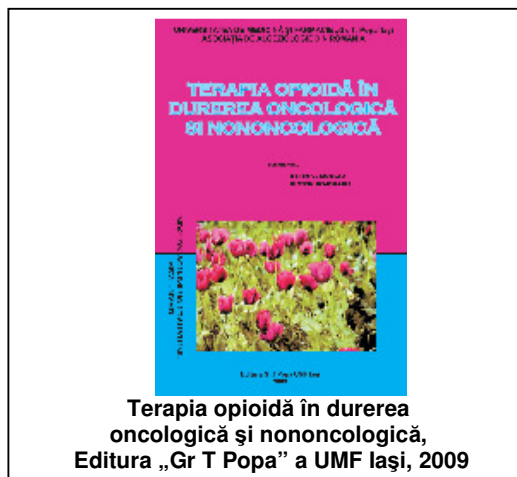
Dincolo de aspectele sale de pionierat, „Terapia opioidă” constituie un prim pas extrem de binevenit pentru practicienii aflați în căutare de metodologie

**Săptămâna împotriva durerii:
Prof dr Ostin C Mungiu, dr Victor Cojocaru**

aplicată și credem feed-backurile pe care acest primă apariție le va declanșa să permită redactarea primului ghid autorizat în domeniu din țara noastră.

Dr Richard Constantinescu

**Terapia opioidă în durerea
oncologică și nononcologică,
Editura „Gr T Popa” a UMF Iași, 2009**

SĂPTĂMÂNA ÎMPOTRIVA DURERII

E.F.I.C., forul european al asociațiilor de durere a decis ca în acest an, Săptămâna europeană de luptă împotriva durerii (12 - 19 octombrie) să fie dedicată temei *Depresie și durere cronică*. Tributară tradiției de a se alinia la standardele europene, Asociația de Algeziologie din România a marcat acest eveniment, așa cum a făcut-o încă de la prima sa ediție, prin organizarea unei mese rotunde. Aceasta, pentru a facilita o maximă audiență, a avut loc pe data de 26 octombrie la Iași în amfiteatrul rectorat al Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”.

Moderatorul mesei rotunde a fost președintele AAR, Prof Dr. Ostin C. Mungiu. În cuvântul său de deschidere, acesta a arătat că asocierea celor două circumstanțe patologice este una cunoscută comunității științifice încă de la începuturile aprofundării studiului durerii dar că implicațiilor profunde ale acestei asocieri abia acum li se acordă semnificația cuvenită.

Primul vorbitor al seriei a fost dr. Victor Cojocaru, medic primar psihiatru și secretar al AAR. El a subliniat că tematica propusă de forul European este extrem de cuprinzătoare durerea cronică provocând mutații emoționale, cognitive și sociale care se reflectă dureros în calitatea vieții individului. În toate clinicile de durere din lume, a subliniat acesta, echipele de durere nu se pot

lipsi de contribuția psihiatrului sau a psihologului iar tratamentele farmacologice de orice natură par a nu putea funcționa fără prezența în formula cocktailului terapeutic a antidepressivelor.

În continuare, vorbitorul s-a referit la studiile care demonstrează caracterul de afecțiune neurodegenerativă cu tropism cortical a durerii cronice, studii care fundamentează aspectul teoretic al entității nosologice distincte care este durerea cronică.

Cel de al doilea vorbitor al seriei, Prof. Dr. Corneliu Neamțu, vicepreședinte AAR, a evidențiat câteva din mecanismele prin care durerea cronică influențează teritoriile emoționale ale funcțiilor corticale și a precizat care sunt legăturile asupra cărora aceste determinisme pot fi influențate de către terapeuți. Depresia, a subliniat acesta, reprezintă o manifestare cu care durerea cronică se intrică și cu care face schimb de valențe și trăsături ajungându-se la situația coexistenței celor două boli în stadiile finale ale bolii.

Concluziile seriei, subliniate de moderator, au fost o invitație la considerația complexă a fenomenului durerii, la a nu neglija aspectele emoționale în terapia durerii ci, dimpotrivă, la a considera depresia ca pe o țintă terapeutică în demersul efortului de înlăturare a durerii.

Conf Dr Walther Bild

GRANT IASP

În luna octombrie au început cursurile grantului “Managementul farmacoterapiei durerii în farmacia de spital și farmacia comunitară. Durata programului: 1 an (2009-2010)/ 72 ore curs repartizate în 4 module.

Modulul 1 Fiziologia și fiziopatologia durerii (18 ore curs/3 săptămâni-6 ore/săptămâna) a fost efectuat în luna octombrie, la disciplina Farmacologie-Farmacie clinică, Facultatea de Farmacie.

Prelegerile au fost sustinute de următorii lectori invitați: Prof. dr. Mircea DG Pavelescu, Prof dr. Ostin C. Mungiu, Sef lucr. dr Veronica Bild

Modulul 2 Farmacoterapia durerii (Aspecte de algeziologie în practica farmaceutică:

farmacoterapia analgezică) (18 ore curs/ 3 săptămâni- 6 ore/săptămâna) este în derulare și are drept lectori invitați: prof dr. Mircea DG Pavelescu, Prof dr. Ostin C. Mungiu, Prof dr. Monica Hăncianu, Sef lucr. dr Veronica Bild.

Grantul a fost obținut prin competiție de Sef lucr dr Veronica Bild în sesiunea mai 2009 și este finanțat de IASP.

Cursanții sunt reprezentanți din farmacii de spital și farmacii comunitare din județele Moldovei, zone urbane, rurale și zone defavorizate. Printre cei 38 de cursanți se numără de asemeni și doctoranzi în științe farmaceutice, rezidenți în specialitatea farmacie clinică și asistenți de farmacie

Editori :Prof. Dr. Ostin C. Mungiu, Dr. Victor Cojocaru